

2. Kappale.

Miten lisättäisiin naisten harrastusta vaaleihin?

Eikö naisilla ole ollut kyllin suurta harrastusta vaaleihin? Onko syytä keskustella ja neuvotella siitä, millä tavalla tätä harrastusta lisättäisiin?

Katsokaamme aluksi, mitä vaalitulasto kertoo.

Äänioikeutettuja naisia oli v. 1936 eduskunta-vaaleissa 1.000.097 ja äänioikeutettuja miehiä 873.000. Siis naisilla oli 127.000 ääntä enemmän kuin miehillä. Äänioikeuttaan käytti naisista 590.701 eli 59.1 %, miehistä 587.711 eli 67.3 %.

Naisten harrastus osallistua vaaleihin äänestäjinä oli siis laimeampi kuin miesten, mutta ei kovin paljon laimeampi. Äänivaltaisina kansalaisina naiset siis tuntevat vastuuta suunnilleen yhtä paljon — tai yhtä vähän — kuin miehet.

Vaikka naisten suhtautumista vaaleihin koskevan probleeman ydin ilmeisestikään ei ole siinä, että naiset miehiin verrattuina kovin paljon laimeammin täyttäisivät sen kansalaisvelvollisuuden, mitä viivan vetäminen tietää, on tähänkin puoleen entistä enemmän huomiota kiinnitettävä. Miksi niin suuret määrät naisia — siis viime vaaleissa noin 400.000 — jätti lähtemättä äänestyspaikalle? Syyt ovat varmaankin monet. Toisia estivät pitkät ja hankalat matkat sekä vaikeus päästä irti kotihommista siksikään aikaa, toisia yleinen välinpitämättömyys ja saamattomuus, toisia ehkä epävarmuus siitä, ketä äänestää. Mutta varmaan on myös yleistä vastenmielisyyttä koko vaalitoimintaan, politiikkaan ja puolue-elämään olemassa niin naisten kuin

miestenkin keskuudessa, ja tämä voi aiheuttaa eräänlaisen äänestyslakon tämäkin. Poliitiikalla on huono maine laajoissa piireissä, sitä pidetään vain juonitteluna, epärehellisenä puheena ja panetteluna sekä häikäilemättömien ponnahduslautana valtaan ja taloudelliseen hyötyyn. Luullaan, ettei mitään valtiollista toimintaa voi olla olemassakaan ilman puoluekiihkoa eikä mitään itsessään asiallisia pyrkimyksiä voida ajaa muussa kuin tuossa kielteisessä kilpailun hengessä. Onhan viimeksi Ranskassa kerta toisensa jälkeen vastustettu naisten äänioikeutta nimenomaan sillä syyllä, ettei mitenkään voida sallia naisten sekaantuvan omaksi turmelukseksi niin rumaan ja likaiseen peliin.

Mutta miksi yleisten asiain hoitamisen, yhteiskunnan yhteisten tehtävien johtamisen ja niistä neuvottelemisen täytyisi olla kiihkeää ja likaista?

Yhä voimakkaampana on kaikkialla maailmassa ja meilläkin alkanut esiintyä mielipide, joka kehoittaa keskinäisellä arvonnalla ja luottamuksella kohtaamaan toisensa yli puoluerajojenkin, kaikkien tyynesti keskustellessa vain siitä, miten parhaimmalla tavalla kansan yhteiset asiat hoidetaan. Tässä ei naisilla suinkaan ole pienin tehtävä, ja jo naisille äänioikeutta vaadittaessa toivottiin juuri naisten voivan hillitä poliittisia intohimoja ja juurruttaa korkeampia moraalisia menettelytapoja julkiseen elämään. Missään tapauksessa ei kenelläkään kansalaisella ole oikeutta vetäytyä syrjään kansalaisvelvollisuuttaan täyttämästä sillä syyllä, ettei hän muka halua lainkaan osallistua niin vastenmieliseen asiaan, vaan hänen on omalta osaltaan koetettava, jos niin ajattelee, johtaa niitä suuntaan, jota puolestaan pitää oikeampana ja onnellisempana.

Mutta jos onnistuisimmekin saamaan naiset vaaliurnille 100 %:sesti, mutta äänestyksen tulos olisi sama kuin nykyään naisten kannalta katsottuna: 200 valitusta edustajasta 184 miestä ja 16 naista, niin olisiko meillä syytä olla tyytyväiset? Ei suinkaan. Sillä tässä juuri on se probleeman ydin, johon edellä viitattiin.

Ei riitä, että naiset äänestävät, vaan meidän on saatava eduskuntaan valituksi kohtuullinen määrä naisia. Ja koska tässä vähemmän voidaan, kuten tiedämme, luottaa miesten ääniin, on meidän ensi sijassa siis mietittävä sitä, miten voimme saada naisvaltiijat äänestämään nais ehdokkaita.

Olemmeko me naiset selvillä siitä, että jos kaikki äänestämässä käyneet naiset olisivat vetäneet viivansa naisten listoille, olisi nykyisten 16 naisedustajan lisäksi saatu eduskuntaan 91 naista ja siis suorastaan enemmistö? On arvioitu, että yli puoli miljoonaa naisäänestäjistä antoi luottamuksensa miesehdokkaille, joten nykyisestä 184 miesedustajasta vain 93 on miesten itsensä sinne valitsemia, ja 91 ovat naiset sinne lähettäneet luottamusmiehikseen. Emme suinkaan halua halventaa miesedustajien taitoa ja hyviä tarkoituksia, emmekä mitenkään pidä selvänä, että miesten joka tapauksessa aina olisi äänestettävä miehiä ja naisten naisia. Ihanteena on tietysti se, että kukin äänestää sitä henkilöä, jolle hän mieluummin luottamuksensa antaa, katsomatta siihen, onko hän mies vai nainen. Mutta niinkuin asiat nyt ovat, jolloin melkein kaikki miehet antavat luottamuksensa miehille ja melkein kaikki naiset — samoin miehille, ei oikeata tasasuhtaisuutta eduskunnan kokoonpanoon saada, elleivät naiset entistä paljon suuremmassa määrässä huolehdi siitä, että eduskuntaan tulee naisia, ja siis anna ääniään juuri nais ehdokkaille. Varmasti on joka vaalipiirissä ehdokkaina myös sellaisia naisia, joilla on vaadittava pätevyys ja joille täydellä luottamuksella voi äänensä antaa.

Syynä siihen, että naiset niin kovin suuressa mitassa mieluummin äänestävät miehiä kuin naisia eduskuntaan, on osaksi naisten vaalivalmistelujen heikkous. Ei osallistuta kyllin tarmokkaasti oman puolueen toimintaan vaalien väliaikoina eikä silloin, kun ehdokkaita asetetaan ja muuten vaalitointaa järjestellään, ja niin voi jo ehdokkaiden nimeämisessä ja asettelussa olla heikkouksia. Lisäksi monet naiset tuntuvat olevan siinä käsityk-

sessä, ettei tule kysymykseenkään äänestää muuta listaa kuin mitä aviomies, isä, veli, poika tai muu miehinen neuvonantaja suosittelee. Mutta on myöskin naisia, jotka aivan harkinnan tuloksena kieltäytyvät naisehdokkaita äänestämästä. Niinpä muuan oppinut, yhteiskunnallisessa työssä paljon mukana ollut nainen äskettäin puhui seuraavaan tapaan: »En usko, että naisten herättämisellä vaaleihin on mitään todellista merkitystä. Naisilla on liian pienet mahdollisuudet vaikuttaa sitä tietä. Suurempi merkitys on heidän välillisellä vaikutuksellaan ja siksi olisi mielestäni onnellisempaa, että naiset palaisivat siihen aatteelliseen uurastukseen vapaassa kansalaiselämässä, jolla edellisen sukupolven naiset saivat niin paljon pysyvää ja arvokasta aikaan».

**Eikö naisen äänioikeudella todella olisi-
kaan mitään käytännöllistä merkitystä?
Olivatko uranuurtajat väärässä, kun he
sitä tavoittelivat aseeksi taistelussa niiden
arvojen puolesta, jotka ovat naisille äiteinä
ja kansalaisina läheisiä? Arvellaanko to-
della yleisesti, että naisten olisi palattava
takaisin vaikuttamaan yleisiin asioihin
vain sivultapäin, miesten kautta?**

Usein tuntuu siltä, kuin moraalinen vastuu nyky-
aikaisessa maailmassa sälytettäisiin etusijassa ja
melkein yksinomaan naisten kannettavaksi. Nai-
sista riippuu, niin sanotaan, kodin henki, he muo-
vailevat sen pehmeän vahan — lapsen sielun — josta
sitten kehittyy uusia parempia ihmisiä tähän
maailmaan. Heidän näppäristä sormistaan ja väsy-
mättömistä askelistaan riippuu mitä moninai-
simpien miesten johtamien aatteellisten pyrintö-
jen aineellinen tuki. Tietenkin naisilla on tässä
suuri ja edesvastuullinen tehtävä. Mutta täl-
lainen toiminta kodissa ja yhteiskunnassa ei ole
yksin naisten tehtävä. Kyllä siinä on velvolli-
suutensa miehilläkin, ja niin on aivan erityisenä
iskulauseena alettu julkisuudessakin puhua »unoh-
detusta isästä» ja vaatia miesten ja naisten
työnjaon tarkistusta, siis että miestenkin on
naisten rinnalla suoritettava osansa niistä pieniltä

näyttävistä, mutta suurta merkitsevistä siveellisistä ja henkisistä palvelustehtävistä, joita koti ja yhteiskunta jokaiselle ihmiselle asettaa. Ja tästä seuraa että naisten on miesten rinnalla osallistuttava kaiken julkisen toiminnan suunnitteluun ja johtoon.

Nyt on aivan liian monessa tapauksessa niin, että miehet neuvottelevat ja ratkaisevat sen, miten jokin aatteellinen työ on tehtävä, julkinen toiminta on järjestettävä, ja naiset puolestaan tekevät siten työn sellaisena, miksi miehet sen yksipuolisesti ovat määränneet, miesten puolestaan pysyessä tuon naisten ahertelun antamista kokemuksista vieraina. Sekä naiset että miehet voivat kyllä kumpikin näin suorittaa arvokasta työtä.

Mutta varmastikaan tuo työ ei tule niin arvokasta, niin monipuolisesti harkittua, kuin jos miehiä ja naisia olisi rinnan ollut sitä joka asteessa suunnittelemassa ja suorittamassa. Kaikkia tarvitaan eduskunnassakin, jotta tulos olisi mahdollisimman hyvä.

On täysi syy epäillä, että naiset ovat laillisista oikeuksistaan huolimatta liian kauan tyytyneet vaikuttamaan julkisiin asioihin vain ulkoapäin, ja että he ovat, kuten on sanottu, ottaneet osaa politiikkaan vain kuin katselijat lehtereillä tai tarjoilijat juhlaillallisilla. Jättämällä ne luottamuspaikat, joihin heillä olisi ollut oikeus edustajansa valita, tai asettamalla sinne miehiä sijastaan, naiset ovat itse tukeneet sitä käsitystä, ettei heistä ole suoran linjan toimintaan, että he pelkäävät vastuuta. Näyttää siltä, kuin meidän aikanamme uhkaksi kaikkialle levitä sellainen »naisten uudelleen arviointi», jonka mukaan nainen on epäkelpo yhteiskunnallisiin vaativiin tehtäviin. Naisten oman valtiollisen ja muun julkisen toiminnan herpautuminen siirtää saavutetut asemat takaisin miehille. Tämä nähdään siitäkin, että yhä rohkeammin meilläkin miesten keskuudessa selitetään, ettei naisia eduskunnassa oikeastaan tarvita, ja tähän käsitykseen moni nainenkin on yhtynyt. Ilman suurta herätysliikettä naisten omassa keskuudessa ei päästä määrätietoiseen käsitykseen naisten tehtävästä yhteis-

kunnassa. Eikä siihen riitä edes herätys naisten, vaan myös miesten valveutuneimman osan keskuudessa. Ovat viisaat ja valistuneet miehet ennenkin taistelleet naisten oikeuksien puolesta. Varmasti on edelleenkin sellaisia, jotka ymmärtävät, että naisten osallistuminen yhteiskunnan johtoon on tämän yhteiskunnan oman menestymisen tähden välttämätön, ja että ei tule hyvä maailma siitä, jonka miehet yksin luovat.

Naisliikkeen pyrkimykset eivät suinkaan kohdistu ainoastaan eikä edes ensi sijassa naisten omien etujen ajamiseen, vaan päämääränä on kaikkien hyvä. Naisilla on oma erikoinen tehtävänsä fyysillisen elämän ylläpitämisessä, jota he eivät voi toisille luovuttaa. Samalla tavalla naisilla on yhteiskuntaperheessä valvottavana myös sellaisia erikoisia asioita, jotka vain he yksin syvimmin tajuavat ja joita muut eivät voi samalla tavalla valvoa ja vaalia.

Naisten näkemyksen tulee päästä isänmaan asioissa vaikuttamaan. Olisivatko naiset jo antaneet kaiken mihin kykenevät yhteiselämälle? Eiköhän saat-taisi olla niin, että naiset vielä nukkuvat tiedottomina omista luovista voimistaan ja että siis ihmiskunnassa on olemassa uusia lähdesuonia, jotka voivat välittää uutta voimaa suurista voimanlähteistä, kunhan ne vain pääsevät puhkeamaan? Ellei uskoisi sitä, että naisten herääminen tietoiseen itsenäiseen toimintaan on vielä edessäpäin, täytyisi pitää tyhjänä sanahelinänä ja mielikuvituksen tuotteena kaikkea sitä kaunista, mitä esitaistelijat ja uranuurtajat ovat toivoneet naisten saavan aikaan inhimillisen elämän rikastuttamiseksi ja täydellistyt-tämiseksi. Kun nainen ihmisenä löytää itsensä, siitä on ehdottomana seurauksena se, että hän herää yhteiskunnalliseen vastuuseen.

Kun on kysymys naisten herättämisestä tajua-maan tehtävänsä julkisessa elämässä sekä käyttä-mään äänivaltaansa vaaleissa naisten vaikutuksen lisäämiseksi, ovat edessä moninaiset tehtävät. Toiset ovat laajakantoisia, pitkäaikaisia: on tutkittava yhteiskuntaa ja itseä, opiskeltava

ja tehtävä valistustyötä oman ohjelman, omien työmuotojen luomiseksi. On perehdyttävä naisvapausliikkeen historiaan ja siihen, mitä edelläkävijät ja tiennäyttäjät ovat naisten tehtävistä ja naisten merkityksestä puhuneet ja kirjoittaneet. Hiljaisuudessa on kerättävä voimia, syvennettävä ja laajennettava omaa näkemystä yhteiskunnasta. Erittäin tärkeitä on luoda itsellensä käsitys sen työn laadusta ja merkityksestä, jota naiset tähän asti ovat eduskunnassa aloitteentekijöinä ja taipumattomina hyvien esitysten kannattajina suorittaneet. Se väite on väärä, etteivät naiset muka olisi saaneet eduskunnassa mitään aikaan. Ennen vaaleja on poistettava niitä harhaluuloja, joita monella liittyy käsitteeseen politiikka. On osoitettava, että politiikka yksinkertaisesti on, kuten eräs pohjoismainen naisasialehti käsitteen äskettäin määritteli: »tieto siitä, kuinka yhteiskunta on järjestettävä, jotta me ihmiset ja kansalaiset voimme elää, viihtyä ja kehittää mahdollisuuksiamme täällä.»

Eduskunnassa ei käsitellä meille naisille vieraita asioita, vaan siellä päätetään kysymyksistä, jotka ovat kaikille kansalaisille tärkeitä. Vieläpä sitä tietä ratkaistaan suuri määrä asioita, jotka ovat naisille kotien vaalijoina aivan erityisen läheisiä, jotka koskevat lasten kouluttamista, terveydenhoitoa, raittiutta, asuntoja, sairaiden ja köyhien vaalimista ja paljon muuta.

Vielä on levitettävä tietoa itse vaalitoiminnasta. Järjestelmällisesti on valmistauduttava vaaleihin ja sitä varten mahdollisimman monella tulisi olla hyvät tiedot itse vaalitekniikasta. Mutta siitäkin, kuinka äänestetään ja millä tavalla yhdellä äänellä tulokseen vaikutetaan, saattaa olla epäselvyyttä, ja siitä olisi saatava tieto jokaiselle äänioikeutelle naiselle.

Monissa maissa on juuri näinä aikoina naisten keskuudessa tehty voimakkaasti työtä naisten edustuksen lisäämiseksi siellä, missä yhteiskunnan asioista päätetään. Tässä suhteessa Ruotsi tarjosi

viime vuonna erinomaisen ja rohkaisevan esimerkin. Siellä 35 naisjärjestöä perusti yhteisen komitean, joka mitä pontevimmin teki työtä naisten herättämiseksi, ja niin saatiinkin naisten edustus huomattavasti suurenemaan varsinkin kunnantaluustoissa, joihin herätystyö siellä tällöin ensi sijassa kohdistui. Meilläkin on tänä vuonna jotakin tehtävää, me emme saa olla enää välinpitämättömiä ja antaa vain asiain mennä omaa mENOaan. Ja herätystyötä tarvitaan jokaisella paikkakunnalla. Kaikkialla on ensi sijassa harkittava sitä, mitä juuri siellä voidaan tehdä, jotta kaikki naiset täyttäsivät kansalaisvelvollisuutensa menemällä vaaliurnille sekä myös lisäsivät eduskunnan tarvitsemaa naisten kokemusta ja naisten näkemystä antamalla äänensä ja luottamuksensa naisehdokkaille.

Pitäkäämme mielessä seuraavat kunnioitetun naisliikkeen uranuurtajan Lucina Hagmanin lausumat sanat:

»Sitäkö varten naisäänioikeuden puolesta on taisteltu, että naiset äänestäisivät miehiä eduskuntaan? Ei suinkaan. Eivätkö naiset enää ollenkaan muista, että aatteen ajajat naisten äänioikeuden saavuttamisella toivoivat valoisamman tien aukenevan ihmisyydellisemmälle suunnalle lainsäädännössä ylimalkaan? He toivoivat, että naiset henkisen äidillisyyden vaistolla tekisivät kaikkensa sekä valitsijoina että valittuina palvellackseen eduskunnankin kautta kaikkien unhotettujen, turvattomien ja vääryyttä kärsivien oikeutta ja etua. Ja tässä toivossa he edellyttivät, että naiset valitsisivat riittävän lukuisasti omankin sukupuolensa jäseniä eduskuntaan.»

Dagmar Karpio.